

5.6 Stijluitsluiting en stijlnabootsing

5.6.1 Algemeen

Het auteursrecht beschermt geen stijlen. Stijlen zijn gemeengoed en mogen door iedereen worden gebruikt. Stijlfiguren zijn kenmerkend voor de tijd en traditie waarin een bepaald muziekstuk werd geschreven. Ook kunnen muzikale elementen verworden tot stijl door veelvuldig en grootschalig gebruik.

Wil men weten wat tot stijl behoort in een muziekwerk dan moet men de abstracte kenmerken scheiden van de concrete invulling daarvan. Aan de hand van vergelijkbare werken uit dezelfde tijdsperiode als de ontstaansdatum van het betrokken werk, zou naar gelijkaardige elementen kunnen worden gezocht. Komt een bepaald element in meerdere werken uit die tijdsperiode voor, dan duidt dit mogelijk op een stijlkenmerk. Bijvoorbeeld, het terugkerende gebruik van een banjo in country songs, kan erop wijzen dat dit element behoort tot de country stijl.

Voorbeelden van stijlkenmerken:

- instrumentatie of een bepaalde techniek (denk aan de tapping-techniek of string skipping van gitaristen);
- versieringen in barokmuziek;
- ducking²¹⁹ in Electronic Dance Music.

Wat structureel wijzigt in een muziekwerk behoort niet tot de stijl.

Alhoewel het uitgangspunt is dat stijlelementen uitgesloten zijn van auteursrechtelijke bescherming, kunnen zij toch bijdragen aan het persoonlijk stempel van de maker. Onbeschermde stijlelementen kunnen nog steeds op een creatieve, persoonlijke manier zijn gebruikt. Als de specifieke combinatie van stijlelementen of de stijlelementen niet of nauwelijks op een andere wijze kan worden vormgegeven, dan is er voor de ontwerper geen creatieve vrijheid. Zonder die ontwerpvrijheid zal er geen ruimte zijn voor creatieve keuzes waardoor de ontwerper zijn persoonlijk stempel op het ontwerp kan drukken. Als de vormgeving geen uitdrukking is van de creatieve keuzes van de maker, komt het ontwerp niet in aanmerking voor auteursrechtelijke bescherming.²²⁰

- Een power chord is een stijlelement dat als zelfstandig element geen blijk geeft van persoonlijke keuzes. Er kan natuurlijk gevarieerd worden op een standaard grondnoot-kwint power chord door bijvoorbeeld te spelen met verschillende voicings en inversies.

5.6.2 Stijlnabootsing

In *soundalikes* wordt het klankbeeld van een bestaand werk overgenomen. Dat kan een sound zijn van een bepaalde artiest, een genre, een stijl, een stem van een specifieke artiest of het gehele klankbeeld van een concreet muziekstuk. Een vergelijkbaar klankbeeld kan worden geconstrueerd door het overnemen van elementen zoals onder meer toonaard, ritme, tempo, akkoordprogressie, instrumentatie of een gelijkaardig arrangement, productie en uiteraard stijlkenmerken.

²¹⁹ Ducking is een geluidseffect dat wordt verkregen door sidechain-compressie. De compressor wordt aangestuurd door een ingevoerd signaal, bijvoorbeeld een kickdrum. De compressor wordt geactiveerd zodra de kickdrum weerklinkt.

²²⁰ Rb 's Gravenhage (Vzgr) 19 maart 2010, IEPT 20100319 (Room Seven/Blokker).

Een paar voorbeelden van soundalikes:

- Prius family Hum vs Bobby McFerrin's – Don't Worry Be Happy

[Prius family Hum commercial](#)
[Bobby McFerrin – Don't Worry Be Happy](#)

- Malibu TV commercial 2013 vs Robin Thicke – Blurred Lines

[Malibu commercial](#)
[Robin Thicke – Blurred Lines](#)

- Pizza Hut vs Black Keys – Gold on the Ceiling

[Pizza hut commercial](#)
[The Black Keys – Gold on the Ceiling](#)

- Hugo Boss 'Master the Light' vs The XX – Intro

[Hugo Boss commercial](#)
[The xx – Intro](#)

Als de gelijkenis tussen het klankbeeld van twee concrete werken zodanig groot is, bestaat de kans dat er behalve stijlelementen ook auteursrechtelijk beschermde trekken zijn overgenomen. In dat geval is er mogelijk sprake van auteursrecht-inbreuk.²²¹ Een handige componist kan er echter in slagen om een sterk gelijkend klankbeeld te creëren, zonder auteursrechtelijke trekken over te nemen. In dat geval is er geen sprake van auteursrechtinbreuk. Vervolgens is de vraag of soundalikes onder omstandigheden onrechtmatig kunnen zijn.²²² Dan komt de slaafse nabootsingsleer om de hoek kijken.²²³

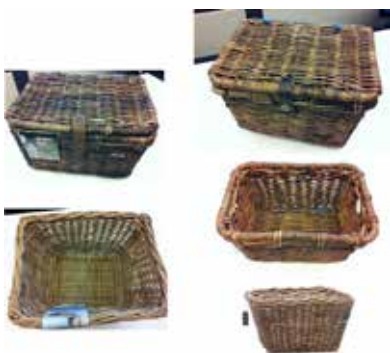
221 HR 29 maart 2013, AMI 2013, nr. 5, p. 108, m.nt. Pinckaers, (*Broeren/Duijsens*), conclusie AG ro 3.8 en 3.13.

222 *Middler v. Ford Motor Co.*, 849 F.2d 460 (9th Cir. 1988): in deze zaak was een Bette Middlers-soundalike niet toegestaan omdat er (commercieel) geprofiteerd werd van de uniciteit en de bekendheid van Middlers stem.

223 Voor de volledigheid merk ik op dat in de juridische literatuur wordt verdedigd dat er voor een beroep op art. 6:162 BW in slaafse nabootsingskwesies met betrekking tot consumentenproducten geen ruimte meer is sinds de implementatie van de Richtlijn Oneerlijke Handelspraktijken. De Richtlijn Oneerlijke Handelspraktijken beoogt maximale harmonisatie. Zo stelt Paul Geerts dat op grond van art. 6:193a-j BW opgetreden kan worden tegen het verwarringwekkend B2C-slaafs nabootsen en op grond van art. 6:162 BW tegen verwarringwekkende B2B-slaafse nabootsingen. Zie voor meer informatie P.G.F.A. Geerts, *Het verwarringwekkend slaafs nabootsen van andermans product in het licht van art. 6:193a-j BW en art. 6:162 BW*, IER 2013/1, p. 1-10.

De slaafse nabootsingsleer: het stichten van nodeloze verwarring

De slaafse nabootsingsdoctrine werd ontwikkeld in de rechtspraak ter bescherming van het uiterlijk van producten.²²⁴ De Hoge Raad besliste dat op punten van functionaliteit een kopieervrijheid bestaat. Die kopieervrijheid is niet onbeperkt. Er moet voor alternatieve vormgeving gekozen worden als dat mogelijk is en daarmee dezelfde functionaliteit wordt bereikt. Kiest een producent geen alternatieve vormgeving en wordt daardoor nodeloos verwarring gesticht tussen twee producten, dan is er sprake van slaafse nabootsing. Dat is onrechtmatig jegens de concurrent. Het gaat dus om de verwarring die ontstaat door de gelijkenis tussen de betrokken producten. Als het publiek het ene product voor het andere aanziet, treedt directe verwarring op. De suggestie van een economische band kan resulteren in indirecte verwarring, ook wanneer grote gelijkenissen tussen beide producten ontbreken. Het publiek verkeert dan in de veronderstelling dat beide producten van dezelfde producent afkomstig zijn.²²⁵ Om tegen onnodig verwarringwekkende nabootsing te worden beschermd, moet het product zich aanmerkelijk onderscheiden van het uiterlijk van andere soortgelijke producten in de markt.²²⁶ De marktomstandigheden zijn dus van doorslaggevend belang. Bij de beoordeling van het onderscheidend vermogen speelt mee dat de gemiddelde consument de producten in kwestie meestal niet naast elkaar ziet liggen en dus geen nauwkeurige vergelijking kan maken.²²⁷ Of er slaafs is nagebootst, wordt beoordeeld aan de hand van een vergelijking van de totaalindruk van de betrokken producten.

bron: <www.ie-forum.nl>

224 Het leerstuk van de onrechtmatige daad is wettelijk verankerd in art. 6:162 BW. Het onrechtmatige daadsrecht is ruim en omvat meerdere gedragingen. Zo is als onrechtmatige gedraging aan te merken het handelen of nalaten dat inbreuk maakt op andermans recht, of in strijd is met een wettelijke plicht of met hetgeen volgens ongeschreven regels betaamt. Inbreuk op auteurs- of naburige rechten is aan te merken als een specifieke vorm van een onrechtmatige daad. De onrechtmatigheid van de gedraging kan worden weggenomen door een rechtvaardigingsgrond. Tot slot moet het aanmerkelijk zijn dat de opgetreden schade een gevolg is van de handelingen van de dader. Tegenwoordig beschermt ook het modellenrecht industriële vormgeving. Maar toen het modellenrecht nog niet was ingevoerd in Nederland, kon een producent zich alleen beroepen op slaafse nabootsing om het slaafs navolgen van productvormgeving door een concurrent tegen te gaan.

225 Ch. Gielen e.a., *Kort Begrip van het Intellectuele Eigendomsrecht*, Deventer: Kluwer 2014, p. 636.

226 Hof Leeuwarden 5 juni 2012, LJN BW7540 (*Nautavorm/Oei*), HR 21 december 1956, NJ 1960, 414 (*Drukaskak*), HR 15 maart 1968, 268 (*Plastic Stapelschalen*), Hof Amsterdam 29 maart 2011, IEPT 20110329 (*Hedex/Alf*) en Rb. 's-Gravenhage 29 maart 2011, IEPT 20110329 (*Dekker/Bakker*).

227 Ch. Gielen e.a., *Kort Begrip van het Intellectuele Eigendomsrecht*, Deventer: Kluwer 2014, p. 636.

